

KONDÁS KORNÉL¹**A Rendőrség helyi szerveinek feladatköre egészségügyi
válsághelyzet esetén****The police locations edges responsibilities in case of
healthcare crisis****Absztrakt**

A szerző a cikkben bemutatja hazánkban, egy határokon átívelő, vagy csak az ország területén bekövetkező egészségügyi katasztrófa, vagy járvány esetén, milyen feladatok, kötelezettségek hárulnak az egészségügyi intézetekre, valamint a Belügyminisztérium irányítása alá tartozó általános rendőri feladatokat ellátó Rendőrségre. A bonyolult és szerte ágazó szervezeti felépítésben, a helyi szinten működő rendőri szervek konkrét feladatai kerülnek bemutatásra az egészségügyi válsághelyzetre való felkészülés és elrendelés esetén. Részletezésre és elemzésre kerülnek a felkészítés és gyakorlás során végrehajtandó feladatok, a bevezetésre kerülő válsághelyzet esetén alkalmazott tervek végrehajtásának módszere. Mindezen feladatok rendszerét a szerző a nemzeti biztonsági stratégiából kiindulva, a hatályos szabályozás keretei között mutatja be.

Kulcsszavak: egészségügy, válság, kormány, terv, rendőrség, feladat, helyi szervezet

Abstract

The author in this article presents that what kind of tasks and responsibilities the medical institutions and the Ministry of the Interior controlled police have to deal with in case of international or local medical disaster. In the complicated and wide-reaching organizational structure, the exact tasks of the local police authorities will be presented in case of the preparation and ordination of medical crisis. It will be detailed and analyzed the implemented tasks in the preparation and training process and the methods of the applied plans in the crisis situation. All of this

¹ Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, doktorandusz hallgató - National University of Public Service, Doctoral School of Military Sciences, PhD student, E-mail: kondaskornel@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9666-7971

system of tasks will be presented by the author through the national security strategy and the current regulations.

Keywords: healthcare, crisis, government, plan, police, task, local organization

1. HAZÁNKBAN ELŐFORDULÓ BIZTONSÁGI KOCKÁZATOK

Egy országnak, egy társadalomnak működése során számtalan megoldandó problémával kell szembenéznie. Bár ezek többségét a modern állam képes megoldani, vannak olyan veszélyes események és folyamatok, amelyek elhárításához nem elégségesek a normál államelméleti időszakban rendelkezésre álló eszközei. A biztonsági kihívások közé azokat a veszélyeket soroljuk, amelyekről egy társadalom úgy véli, hogy elhárításához vagy megváltoztatásához rendkívüli intézkedésekre van szükség. Ezen biztonsági kihívások – bekövetkezésük esetén válsághelyzetek – köre igen széles, az ellenük való védekezés megszervezése pedig az adott állam feladata. Amint azt az elmúlt év végén megjelent könyvfejezetében Dr. Lakatos László ny. vezérőrnagy, c. egyetemi tanár, egyetemi docens is megfogalmazta „A biztonság és a védelem kontextusában meghatározó a mindkét területet érintő válság fogalma, amely alatt olyan helyzetet, eseményt vagy bekövetkezésük olyan kockázatát értjük, amely az adott állam, vagy államcsoport (szövetség) működését, az emberek élet- és vagyónbiztonságát veszélyeztetheti, kialakulása jelentős károkat okozhat, amelyek időbeni és hatékony kezeléséhez a normál (válságmentes) időszakban alkalmazott jogszabályok, eljárások nem elegendőek, a válság elhárítása kormányzati intézkedéseket igényel és többleterőforrások felhasználását teszi szükségessé.”² Biztonsági kihívások a világban egy államot, egy társadalmat igen különböző területen érhetnek.

Hazánk kormánya a 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozata alapján megalkotta Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiáját, és egyben az addig hatályban lévő, 2004-ben elfogadott, a Magyar Köztársaság nemzeti biztonsági stratégiájáról szóló 2073/2004. (IV. 15.) Korm. határozat hatályát veszítette.

Az immár lassan ötödik éve hatályban lévő stratégia rendeltetése, hogy az értékek és érdekek számbavétele, valamint a biztonsági környezet elemzése alapján meghatározza azokat a nemzeti célokat, feladatokat és átfogó kormányzati eszközöket, amelyekkel Magyarország a nemzetközi politikai, biztonsági rendszerben érvényesíteni tudja nemzeti biztonsági érdekeit.

A biztonság fogalma egyre átfogóbb értelmezést nyer. A folyamatosan változó biztonsági környezetben a kihívások, kockázati tényezők és fenyegetések ma már több síkon – az egyének, közösségek, államok és régiók szintjén, valamint globális szinten – jelennek meg, és az egyének, kormányzati és nem kormányzati szervezetek, valamint transznacionális szereplők széles körét érintik. Mára elengedhetetlenné vált a biztonság politikai, kato-

² Lakatos László: A magyar honvédelmi igazgatás. Az állam honvédelmi funkciói és azok kapcsolata a nemzeti biztonsággal.. In.: Farkas Ádám, Kádár Pál (szerk.): Magyarország katonai védelmének közjogi alapjai. pp.171-172. Zrínyi Kiadó. Budapest, 2016. ISBN 978 963 327 700 3

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

nai, gazdasági és pénzügyi, társadalmi, ezen belül emberi és kisebbségi jogi, valamint környezeti dimenziójának együttes kezelése. Ugyanakkor a 21. században a biztonság katonai szegmense is új hangsúlyokkal jelenik meg. Egyre inkább előtérbe kerülnek azok a biztonságpolitikai kihívások, amelyek kezeléséhez átfogó és összehangolt politikai, gazdasági és – szükség esetén – katonai fellépésre van szükség.

Globalizált világunkban a biztonság nem a határainknál kezdődik. A távoli biztonsági kockázatok, kihívások és veszélyforrások drámai gyorsasággal kerülhetnek határainkon belülrre. Bármikor, rövid időn belül, komoly előjelek nélkül is történhetnek olyan változások, amelyek gyors választ követelnek meg, akár nagy földrajzi távolságokon átívelve. A terrorizmus, a tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközeik globális terjedése, valamint egyes régiók erőteljes fegyverkezése növelik a bizonytalanságot és kiszámíthatatlanságot, és növekvő veszélyt jelentenek hazánk és az euro-atlanti szövetséges rendszer biztonságára. Biztonságunk külső és belső dimenziója ezért elválaszthatatlan egymástól.

Az egyes ipari, biológiai, vegyi és különösen nukleáris létesítményekben zajló folyamatok ellenőrizhetetlenné válása tömeges méretekben veszélyeztetheti vagy károsíthatja az emberi egészséget, a környezetet, az élet- és vagyonbiztonságot. További kockázatot jelent a veszélyes áruk közötti, vasúti, vízi, légi és csővezetékes szállítása.

Hazánk kiemelten kezeli az ország mindennapi életkörülményeinek fenntartásához, a gazdaság és államszervezet működéséhez szükséges kritikus infrastruktúrák hatékony védelmét.

A balesetek bekövetkezésének valószínűsége csökkenthető az állami szerepvállalás fokozásával, a hatósági engedélyezési és ellenőrzési tevékenység kiterjesztésével és racionalizálásával. Speciális szakismeretük, felkészültségük alapján jelentős szerep hárul az önkéntes és civil szervezetekre is.

Az élet- és vagyonvédelem érdekében különös figyelmet kell fordítani a hivatásos katasztrófavédelmi, valamint a katasztrófavédelemben közreműködő egyéb szervek megfelelő felkészülésére, továbbá az érintett területek lakosságának, valamint ipari létesítményeinek felkészítésére.

A belső biztonság fenntartása és a NATO és az EU biztonságát veszélyeztető kihívások kezelése érdekében viselt felelősségünk egyaránt megköveteli a rendvédelmi és a válságkezelési intézményrendszer erősítését, a belső és külső veszélyeztetettségére vonatkozó információszerezés, információ-megosztás és információértékelés minőségének javítását, rendszerének továbbfejlesztését. A rendvédelmi szervezeteknek a belső biztonság garantálásához szükséges képességeit az intézmény- és erőforrás-fejlesztésen, valamint a bűnmegelőzési feladatok hatékonyabbá tételén túl a nemzetközi, s kiemelten az uniós együttműködés révén – az Európai Unió belső biztonsági stratégiájában foglaltak szem előtt tartásával – kell tovább erősíteni. A nemzetközi kapcsolatokat fel kell használni az új bűnügyi trendek feltérképezésére, az új bűnözési jelenségek megismerésére, a legjobb gyakorlatok átvételére.

Magyarországnak egyre növekvő mértékben kell rendelkeznie olyan képességekkel, amelyek komplex megelőzési rendszert működtetnek, természeti vagy ipari katasztrófák

esetén gyorsan, hatékonyan és szervezeten reagálnak a lakosság életének, alapvető anyagi javainak védelme és a következmények minimalizálása érdekében. Kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy az eseményekre reagálás a lehető legkisebb mértékben zavarja a lakosság életét és a termelő egységek tevékenységét. Ennek érdekében az érintett szervezeteknek rendelkezniük kell a vezetéshez, irányításhoz és a végrehajtáshoz szükséges eszközökkel, mind hazai, mind nemzetközi viszonylatban. A nemzetközi folyamatoknak és igényeknek megfelelően a belső válságkezelő képességek külső alkalmazhatóságára és a területen megvalósítható képességfejlesztés-optimalizálásra is kiemelt figyelmet kell fordítani.³

2. EGÉSZSÉGÜGYI VÁLSÁGHELYZET

Az egészségügyi válsághelyzet fogalmát, tényállását, kezelésének intézményrendszerét, az egészségügyi válsághelyzetben végrehajtandó feladatok tartalmát hazánkban az alábbi legfontosabb, az elmúlt néhány évben hatályba lépett jogszabály tartalmazza:

- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (annak az egészségügyi válsághelyzetről szóló 2013. évi módosítása);
- 521/2013. (XII.30.) Korm. rendelet az egészségügyi válsághelyzeti ellátásról;
- 43/2014. (VIII. 19.) EMMI rendelet az egészségügyi intézmények egészségügyi válsághelyzeti terveinek tartalmi követelményeiről, valamint egyes egészségügyi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról;
- 1/2016. (I. 13.) EMMI rendelet az Állami Egészségügyi Tartalékkal való gazdálkodás szabályairól számú törvény és rendeletek foglalkoznak részletesebben az egészségügyi válsághelyzet elrendelését és kihirdetését követő feladatokról, kötelezettségekről, finanszírozásról.

2.1. AZ EGÉSZSÉGÜGYRŐL SZÓLÓ TÖRVÉNY⁴

Az egészségügyről szóló törvény értelmében, az egészségügyi válsághelyzet idején a betegek ellátása az egészségügyi válsághelyzeti ellátás keretében történik. Az egészségügyi válsághelyzeti ellátás biztosítása és finanszírozása állami feladat.

A törvény meghatározása értelmében, a következő esetek, körülmények minősülnek egészségügyi válsághelyzetnek:

„Minden – rendszerint váratlanul bekövetkező – esemény, amely a polgárok életét, testi épségét, egészségét vagy az egészségügyi szolgáltatók működését veszélyezteti vagy károsítja olyan mértékben, hogy az az egészségügyi ellátási szükségletek és a helyben rendelkezésre álló kapacitás közötti aránytalanság kialakulásához vezet, továbbá az egészségügyi államigazgatási szerv, az egészségügyi szolgáltatók, valamint más állami és önkormányzati szervek együttműködését teszi szükségessé, valamint az Egészségügyi

³ 1035/2012. (II.21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról

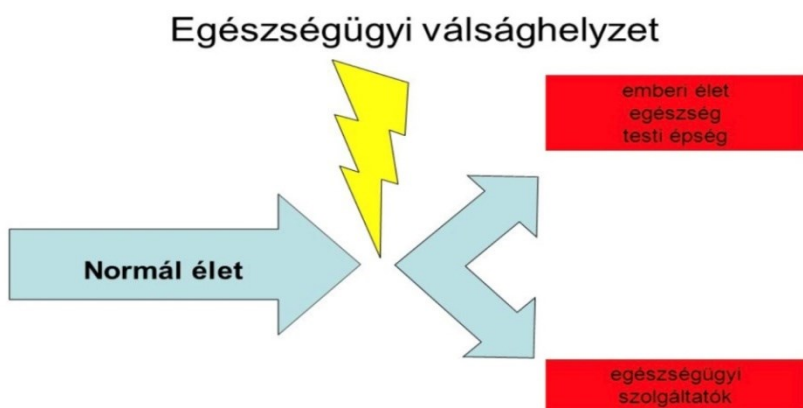
⁴ 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

Világszervezet Nemzetközi Egészségügyi Rendszabályainak kihirdetéséről szóló törvény szerinti nemzetközi horderejű közegészségügyi-járványügyi szükséghelyzet, függetlenül attól, hogy erre különleges jogrend idején vagy azon kívül kerül sor.”

A fenti törvényi szabályozásból következően az egészségügyi válsághelyzet mind az államélet normál, mind pedig különleges jogrendbeli időszakában kialakulhat. A válsághelyzet felszámolása összkormányzati feladat, abban a Kormány által jogszabályban meghatározott állami szervek mindegyike részt vesz.

1. ábra: Egészségügyi válsághelyzet⁵

A miniszter javaslatára a Kormány meghatározza az egészségügyi válsághelyzet felszámolása érdekében igénybe vehető erőket, eszközöket és szervezeteket, és engedélyezi azok igénybevételét.⁶

Az egészségügyi válsághelyzeti biztosításának állami kötelezettsége magába foglalja az erre történő felkészülési tevékenység, valamint a tényleges működés megszervezését és lebonyolítását.

Az egészségügyi válsághelyzeti ellátáshoz szükséges, az egészségügyi szolgáltatók, valamint az együttműködő szervezetek készleteit meghaladó eszközöket és anyagokat az Állami Egészségügyi Tartalékból kell biztosítani.

A katasztrófavédelemről szóló törvény szerinti katasztrófaveszély esetén az egészségügyi feladatok biztosítása érdekében a fővárosi és megyei kormányhivatal egészségügyi

⁵ Bozsákovics László alezredes: Az egészségügyi válsághelyzet tervezési feladatai, <http://slideplayer.hu/slide/2062114/>, (letöltés ideje: 2017. 01. 20.)

⁶ 521/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet az egészségügyi válsághelyzeti ellátásról.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

veszélyhelyzetet hirdethet és az illetékességi területén átmenetileg módosíthatja az alapellátás körzethatárait, a járó-, illetve a fekvőbeteg-szakellátáson belül a tevékenységek szakmai megoszlását, az ellátási terület határait és a betegbeutalás rendjét.

A kormányhivatal egészségügyi dolgozókat rendelhet ki, és az Állami Egészségügyi Tartalékból egészségügyi anyagot és eszközt igényelhet. Egészségügyi válsághelyzet kihirdetése esetén haladéktalanul értesíteni szükséges a minisztert, illetve az országos tisztifőorvost. Az egészségügyi válsághelyzet időtartama a 10 napot nem haladhatja meg.

Egészségügyi válsághelyzet kihirdethető akkor is, amikor katasztrófahelyzet nem áll fenn, de az egészségügyi feladatok más módon nem biztosíthatók. Ebben az esetben a miniszter jóváhagyásával hirdethető ki az egészségügyi válsághelyzet. A miniszter által kijelölt egészségügyi szolgáltatók a felkészülés keretében egészségügyi válsághelyzeti tervet kötelesek készíteni.

2.2. AZ EGÉSZSÉGÜGYI INTÉZMÉNYEK EGÉSZSÉGÜGYI VÁLSÁGHELYZETI TERVEINEK TARTALMI KÖVETELMÉNYEIRŐL⁷

Egészségügyi válsághelyzet és különleges jogrend időszakára egészségügyi válsághelyzeti terv készítésére kötelezett valamennyi fekvőbeteg-szakellátást nyújtó egészségügyi szolgáltató, a járóbeteg-szakellátás körében a rendelőintézeti szakrendelő és a nappali kórház (a továbbiakban együtt: egészségügyi szolgáltató).

A Terv elkészítéséről, naprakész állapotban tartásáról, valamint a végrehajtásában érintett személyekkel való megismertetéséről a terv készítésére kötelezett egészségügyi szolgáltató vezetője (a továbbiakban: a tervezésért felelős személy) gondoskodik.

A Tervet előzetesen egyeztetni kell a védelmi igazgatás helyi, illetve területi szerveivel, a megyei védelmi bizottsággal, továbbá mindazokkal a szervezetekkel, amelyek közreműködése a Terv végrehajtásához szükséges.

A Tervet a tervezésért felelős személy a területileg illetékes megyei vagy fővárosi védelmi bizottság elnökének ellenjegyzésével ellátva, két példányban a megyei tisztifőorvosnak terjeszti fel jóváhagyásra. A jóváhagyott Tervet a jóváhagyástól számított 60 napon belül a megyei tisztifőorvos megküldi a területileg illetékes megyei vagy fővárosi védelmi bizottság elnökének.

A honvédelemért felelős miniszter felügyelete alatt álló egészségügyi szolgáltató – Magyar Honvédség Egészségügyi Központ – esetében a Tervet a tervezésért felelős személy a honvédelemért felelős miniszter egyetértésével két példányban az országos tisztifőorvosnak terjeszti fel jóváhagyásra. A jóváhagyott Tervet a jóváhagyástól számított 60 napon belül a terv elkészítéséért felelős személy megküldi a területileg illetékes megyei vagy fővárosi védelmi bizottság elnökének.

⁷ 43/2014. (VIII. 19.) EMMI rendelet az egészségügyi intézmények egészségügyi válsághelyzeti terveinek tartalmi követelményeiről, valamint egyes egészségügyi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

Fenti számú rendelet, rendelkezik a résztervekre vonatkozó előírásokról is, melyek a következők: Riasztási, berendelési terv, Kitelepítési terv, Kimenekítési terv, Elzárkózási terv, Orvosi segélyhely (OSH) telepítési terv, Szükségkórház telepítési terv, Többtefeladatok ellátásának terve béke és különleges jogrendi időszak idején, Az intézményben keletkezett károk, illetve a működést akadályozó körülmények között az ellátás fenntartásának terve, Egészségügyi és egyéb anyagbiztosítási terv, Szállítási terv, Élelmezési terv, Kommunikációs terv, Veszélyelhárítási tervhez kapcsolódó feladatellátás terve, A Nemzetközi Egészségügyi Rendszabályok végrehajtása kapcsán felmerülő feladatellátás terve.

2.3. AZ EGÉSZSÉGÜGYI VÁLSÁGHELYZETI ELLÁTÁSRÓL⁸

Az egészségügyi válsághelyzet központi – kormányzati – szintű szabályozására 2013-ban került sor, amikor a Kormány rendeletben szabályozta az egészségügyről szóló törvény egészségügyi válsághelyzettel kapcsolatos rendelkezéseinek végrehajtási szabályait. A rendelet hatálya kiterjed az egészségügyi válsághelyzeti ellátást nyújtó egészségügyi szolgáltatókra, betegszállítókra, az ellátásban, illetve az ellátás működési feltételeinek biztosításában e rendelet alapján közreműködő jogi személyekre, jogi személyiség nélküli szervezetekre és természetes személyekre, valamint az egészségügyi válsághelyzeti ellátást igénybe vevőkre.

A rendelet előírásait az egészségügyről szóló Eütv-ben foglalt esemény bekövetkezése esetén, különleges jogrend bevezetésekor, az Eütv-ben meghatározott további esetekben, továbbá, ha jogszabály másként nem rendelkezik, a katasztrófavédelemről szóló törvényben⁹ meghatározott katasztrófa bekövetkezése esetén kell alkalmazni. Ezen jogszabályi keretek teszik lehetővé az egészségügyi válsághelyzet normál jogrendbeli, illetve különleges jogrendbeli alkalmazását.

2.3.1. Az egészségügyi válsághelyzetté minősítés általános szabályai

Az Eütv. szerint az egészségügyi válsághelyzet bekövetkezése esetén, ha az eseményt a megyei vagy fővárosi védelmi bizottság (a továbbiakban együtt: megyei védelmi bizottság) elnöke minősíti egészségügyi válsághelyzetté, erről a megyei védelmi bizottság elnöke haladéktalanul tájékoztatja a közigazgatás-szervezésért felelős minisztert (Miniszterelnöki Hivatal vezető minisztert) és az egészségügyért felelős minisztert (emberi erőforrás minisztert).

Amennyiben a megyei védelmi bizottság elnöke minősíti egészségügyi válsághelyzetté, erről az országos tisztifőorvost és az egészségügyért felelős minisztert haladéktalanul, soron kívül tájékoztatja.

⁸ 521/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet az egészségügyi válsághelyzeti ellátásról.

⁹ 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

Ha a kialakult helyzetet az országos tisztifőorvos javaslatára az egészségügyért felelős miniszter minősíti egészségügyi válsághelyzetté, haladéktalanul gondoskodik a Kormány, valamint az országos tisztifőorvos útján az érintett megyei védelmi bizottság tájékoztatásáról.

Az egészségügyi válsághelyzetté minősítő gondoskodik az egészségügyi válsághelyzetté minősítésnek a közszolgálati műsorszolgáltatók, valamint – lehetőség szerint – a körzeti, illetve helyi műsorszolgáltatók és legalább egy országos napilap általi, lehető leg-
rövidebb időn belül történő közzétételéről.

Az egészségügyi válsághelyzet felszámolása során a megyei kormányhivatal együttműködik a megyei védelmi bizottság elnökével, a szomszédos megye kormányhivatalával, az OMSZ¹⁰ adott területet ellátó regionális mentőszervezetének vezetőjével, az érintett gyógyintézetek vezetőivel, az ÁEKK,¹¹ az OGYÉI¹² és az EKI¹³ vezetőjével, valamint a honvédségi szervezet vezetőjével.

A Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek egészségügyi szolgálatai a katasztrófavédelmi tervüknek megfelelően, szervezeti kereteiket és irányítási rendjüket megtartva, a polgári egészségügyi szervezetekkel együttműködve vesznek részt az egészségügyi válsághelyzeti feladatok ellátásában. A Kormány döntése alapján a katasztrófavédelmi szervek a saját felkészülési terveik alapján a szükséges mértékben segítik az egészségügyi válsághelyzet felszámolását.

2.3.2. Az egészségügyi válsághelyzeti ellátásra történő felkészülés részletes szabályai

Az egészségügyi válsághelyzeti ellátásra történő felkészülés érdekében az egészségügyért felelős miniszter elrendelheti egészségügyi szolgáltató vagy egyéb, az egészségügyi válsághelyzeti feladatokra igénybe vehető szervezet részére tervezési, felkészülési feladatok végrehajtását.

Az egészségügyi válsághelyzeti ellátásra történő felkészülés keretében az egészségügyért felelős miniszter az országos tisztifőorvos közreműködésével az egészségügyi szolgáltatók részére közvetlenül vagy a közigazgatás-szervezésért felelős miniszter egyetértésével a megyei védelmi bizottság útján egészségügyi válsághelyzeti gyakorlatot vagy nemzetközi gyakorlatban való részvételt rendelhet el, ebben az esetben szervezi és irányítja annak végrehajtását.

A megyei védelmi bizottság a megyei kormányhivatal javaslatára vagy egyetértésével az egészségügyi szolgáltató részére szakmai felkészítőt, egészségügyi válsághelyzeti gyakorlatot vagy megyei katasztrófavédelmi vagy honvédelmi felkészülési gyakorlatban való részvételt rendelhet el, azzal, hogy a megyei védelmi bizottság elnöke legalább 30 nappal korábban tájékoztatja az országos tisztifőorvost, valamint a közigazgatás-

¹⁰ Országos Mentőszolgálat

¹¹ Állami Egészségügyi Ellátó Központ

¹² Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet

¹³ Egészségügyi Készletgazdálkodási Intézet

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

szervezésért felelős minisztert, illetve az egészségügyért felelős minisztert és lehetővé teszi kijelölt képviselőik részére a gyakorlat megtekintését.

Az egészségügyért felelős miniszter ellenőrzi az egészségügyi válsághelyzeti ellátást nyújtó egészségügyi szolgáltatók, betegszállítók, az ellátásban, illetve az ellátás működési feltételeinek biztosításában közreműködő jogi személyek, jogi személyiség nélküli szervezetek és természetes személyek egészségügyi válsághelyzeti felkészülési tevékenységét. Az egészségügyért felelős miniszter e jogkörét a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek egészségügyi szolgálatait tekintetében a honvédelemért felelős miniszterrel, illetve a rendvédelmi szervekért felelős miniszterrel egyetértésben gyakorolja.

2.3.3. Egészségügyi válsághelyzet kezelésének részletes szabályai

A Kormány által meghatározott számú időszakosan működő gyógyintézetből az egészségügyi válsághelyzet felszámolásához szükségesek telepítésére a megyei kormányhivatal kezdeményezésére az országos tisztifőorvos egyetértésével az egészségügyért felelős miniszter ad engedélyt a megyei védelmi bizottság elnöke részére és erről tájékoztatja a Kormányt, továbbá az ÁEEK részére elrendeli a készletek kiadásának haladéktalan megkezdését.

2. ábra: Mobil orvosi segélyhely¹⁴

¹⁴ Bemutatták az egészségügyi válsághelyzetek esetén telepítendő egészségügyi komplexumot, <https://www.hunfoglalo.hu/eletmod/bemutattak-az-egeszsegugyi-valsaghelyzetek-eseten-telepitendo-egeszsegugyi-komplexumot/>, (letöltés ideje: 2017. 01. 20.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

A megyei védelmi bizottság elnöke a megyei kormányhivatal által előzetesen kijelölt fekvő-beteg-szakellátást nyújtó egészségügyi szolgáltató részére határozatban elrendeli az időszakosan működő gyógyintézetnek a szolgáltató válsághelyzeti tervében foglaltak szerinti telepítését, továbbá kiadja az egészségügyi válsághelyzeti célra előzetesen kijelölt ingatlan, valamint anyagi-technikai eszköz és szolgáltatás igénybevételeire vonatkozó, államigazgatási jogkörben hozott határozatot, erről tájékoztatja a megyei kormányhivatalt, az érintett polgármestert, valamint a katonai igazgatás központi szervét.

A megyei kormányhivatal kezdeményezésére a megyei védelmi bizottság elnöke elrendeli az egészségügyi ellátást támogató polgári védelmi szervezetek alkalmazását.

2.4. EGÉSZSÉGÜGYI VÁLSÁGHELYZET FINANSZÍROZÁSA¹⁵

Az Állami Egészségügyi Tartalékból biztosíthatóak az egészségügyi válsághelyzetek felszámolása érdekében szükséges kapacitások, az egészségügyi válsághelyzetek következtében keletkező többletigények.

Az igénytámasztó szervek (a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium, a rendészetért felelős miniszter által vezetett minisztérium, a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter által vezetett minisztérium, valamint a hivatásos katasztrófavédelmi szerv) többletigényei, valamint az ezekhez nem tartozó egészségügyi feladatok ellátásához kapcsolódó többletigények kielégítését szolgáló gyógyszerek, orvostechikai eszközök, valamint egyéb eszközök és anyagok.

A tartalékból biztosíthatóak a katasztrófa-elhárítási feladatok ellátását szolgáló csapat-egészségügyi többletigények is. A tartalékkal való gazdálkodás feladatait az EKI látja el.

3. A RENDŐRSÉG HELYI SZERVEINEK FELADATKÖRE

Ebben a fejezetben a Rendőrség helyi szerveinek, különleges jogrend bevezetése esetén végrehajtandó feladatait, felkészülését és az állomány kiértékelését szabályozó jogszabályokról, az azokból következő főbb rendőrségi feladatokról lesz szó, melyek a következők:

- 1994. évi XXXIV. számú törvény a Rendőrségről;
- 17/2016. (VII. 29.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv készenlétbe helyezéséről, a különleges jogrend bevezetésére történő felkészülésének szabályairól, valamint személyi állományának értesítéséről;
- 3/2016. (II. 25.) BM utasítás a Belügyminisztérium és a belügyminiszter által irányított szervek készenlétbe helyezésének, különleges jogrendi feladatokra való felkészülésének és ellenőrzésének rendjéről;
- 16/2013. (V. 9.) BM rendelet a belügyminiszter feladatkörét érintő ágazati honvédelmi feladatokról.

¹⁵ 1/2016. (I. 13.) EMMI rendelet az Állami Egészségügyi Tartalékkal való gazdálkodás szabályairól

3.1. A RENDŐRSÉGRŐL ÁLTALÁBAN

A rendőrség stratégiai célja, hogy alaprendeltetésének megfelelő tevékenységével garantálja a biztonság fenntartását, az ország belső békéjének megőrzését, az állampolgárok jogállamba vetett bizalmának megerősítését és az ország határainak sérthetetlenségét.¹⁶

Rendőrség feladata az Alaptörvényben meghatározott feladatok mellett a határforgalom ellenőrzése, a terrorizmus elleni küzdelem és az e törvényben meghatározott bűnmegelőzési, bűnfelderítési célú ellenőrzés, valamint a bűncselekményből származó vagyoni viszszerzése.

A rendőrség az Alaptörvényben, az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében eljárva végzi feladatait.

A rendőrség alapfeladatait törvények, kormányrendeletek, miniszteri rendeletek és utasítások határozzák meg, melyek szerint a legfontosabb tevékenységterületek a közbiztonság és a közrend védelme, az államhatár őrzése, az államhatár ellenőrzése és rendjének fenntartása.

A Rendőrségről szóló törvényben meghatározott alapfeladatok, melyeket nem csak békeidőszakban, hanem különleges jogrendi időszakban is kötelessége a Rendőrségnek végrehajtani és fenntartani, a teljesség igénye nélkül, a következők:

- általános bünyügyi, nyomozói, hatósági jogkör keretében a bűncselekmények megelőzése és felderítése;
- szabálysértési hatósági jogkör gyakorlása, közreműködés a szabálysértések megelőzésében, felderítésében és elbírálásában;
- a közbiztonságra veszélyes anyagok és eszközök előállításával, forgalmazásával és felhasználásával összefüggő hatósági jogkörök alkalmazása;
- közlekedési-, hatósági- és rendészeti feladatok teljesítése, a közúti közlekedés felügyelete;
- a közterületek rendjének fenntartása, rendészeti feladatok ellátása, folyamatos ellenőrzés a kijelölt körzetekben és területeken;
- a büntető eljárásokban résztvevők, valamint az igazságszolgáltatást segítők védelmi programjának megvalósítása;
- az ország és a rendőri szervezetek számára kiemelten fontos objektumok őrzés-védelmének megvalósítása;
- magánnyomozói-, személy- és vagyonőri tevékenység engedélyezése, az előírt képzések felügyelete és az érintettek munkájának ellenőrzése;
- a büntetés-végrehajtás során az előzetes fogva tartásfeladatának ellátása;
- különleges jogrend: veszélyhelyzet, katasztrófaveszély esetén a hatáskörébe utalt védelmi feladatok megvalósítása;

¹⁶ 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

- közreműködés az államhatárt fegyveresen átlépő személyek lefegyverzésében, kiszorításában és elfogásában;
- az államhatár őrzése, Magyarország területi sérthetlenségének megóvása;
- az államhatár jogellenes átlépésének megelőzése, felderítése, megszakítása;
- a határokon zajló személy és járműforgalom és a közösségi vámkódex alapján a szállítmányok ellenőrzése;
- a határcselekmények kivizsgálását végző magyar hatóságok munkájának irányítása, Magyarország képviselője a vizsgálóbizottságokban;
- az államhatár bejárásával, felmérésével, megjelölésével, a határjel felállításával kapcsolatos munkák felügyelete;
- a tömeges méretű migráció és az államhatár rendjét közvetlenül veszélyeztető konfliktushelyzet esetén a szükséges intézkedések foganatosítása;
- az államhatár ellen irányuló erőszakos cselekmények elhárítása, a határvédelmi funkció teljesítése;
- a nemzetközi szerződésekben és hazai jogszabályokban rögzített feladatok végrehajtása.

A rendőrség központosítottan szervezett, területi illetékességgel rendelkező egységekre tagozódó, az ország területét lefedő hálózattal rendelkező állami szerv, melyet funkcionálisan szervezett egységek – Készenléti Rendőrség, Repülőtéri Rendőri Igazgatóság – egészítenek ki. A rendőrség országos illetékességű szerve az Országos Rendőr-főkapitányság. Területi szervei az ORFK közvetlen alárendeltségében működő Budapesti Rendőr-főkapitányság és a Megyei Rendőr-főkapitányságok.

A Megyei Rendőr-főkapitányságok alárendeltségébe önálló feladatkörrel rendelkező, kevés kivétellel városi szintre telepített rendőrkapitányságok tartoznak. A határrendészet körében rendőrkapitánysági jogosultsággal bíró határrendészeti kirendeltségek látják el a feladatokat. A kapitányságok hatáskörében rendőrőrsök és körzeti megbízottak működnek.

A rendőrség alapfeladatainak teljesítése érdekében belső munkamegosztás alakult ki, melyet az általános rendőri feladatok ellátására létrehozott szervezet teljes mértékben képes lefedni. A rendőri munka alapfeladatainak teljesítésére létrehozott struktúra egyrészt tevékenység területeket, másrészt rendőri-, határrendészeti tevékenység formák szervezeti alapjait tartalmazza. Biztosítja, hogy a társadalom értékeinek megóvása szervezett keretek között, a jogszabályi rendelkezések betartásával és betartatásával érvényesüljön.¹⁷

A törvény rendelkezik a nagy tömegeket vonzó eseményekkel, katasztrófákkal és súlyos balesetekkel kapcsolatos segítségnyújtásról, amelynek tartalma a következők szerint foglalható össze:

¹⁷ Péterfalvi Attila (2014): Átláthatóság a védelmi igazgatásban, Doktori (PhD) értekezés, pp. 34-39., http://ktk.uni-nke.hu/uploads/media_items/dr_peterfalvi-attila-disszertacio-tervezet.original.pdf (letöltés ideje: 2017. 01. 20.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

3. ábra: Nyílt terepen, veszélyhelyzetben védőeszköz alkalmazása¹⁸

A rendőrség az Európai Unió más tagállamának kijelölt, rendészeti feladatokat ellátó hatóságával kötött írásbeli megállapodás alapján segítséget nyújthat, illetve segítséget kérhet a nagy tömegeket vonzó események, jelentős rendezvények biztosítása érdekében, valamint a katasztrófahelyzetek vagy súlyos balesetek következményeinek rendészeti kezelésével összefüggésben azáltal, hogy törekszik megelőzni a bűncselekményeket, és fenntartani a közrendet és a közbiztonságot

- a tagállam lehető leghamarabb történő értesítésével a határokon átnyúló hatásokkal járó eseményekről, valamint a vonatkozó információk cseréjével;
- saját területén a szükséges rendőri intézkedések meghozatalával és összehangolásával a határokon átnyúló hatásokkal járó események esetén;
- lehetséges mértékben szakértők küldésével, valamint felszerelés biztosításával azon tagállam kérelmére, amelynek területén az esemény bekövetkezett.¹⁹

3.2. AZ ÁLTALÁNOS RENDŐRI FELADATOKAT ELLÁTÓ SZERV KÉSZENLÉTBÉ HELYEZÉSE

Ezzel a területtel elsősorban a 17/2016. (VII. 29.) ORFK utasítás²⁰ foglalkozik, ebben a rendelkezésben került részletesen taglalásra többek között a helyi szervezetek pontosan

¹⁸ <http://www.police.hu/a-rendorsegrol/testulet/rendeszeti-szakterulet/kozrendvedelem>, (letöltés ideje: 2017. 01. 18.)

¹⁹ 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről, 46/E. § (1)

²⁰ 17/2016. (VII. 29.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv készenlétbe helyezéséről, a különleges jogrend bevezetésére történő felkészülésének szabályairól, valamint személyi állományának értesítéséről.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

milyen feladatai vannak a különleges jogrendbeli időszak, vagy válsághelyzet kihirdetése esetén. Ezen időszakok kihirdetése előtt, milyen módon kell készülniük.

Az utasításban található értelmező rendelkezés szerint:

békeidőszak: a rendőri szervek olyan állapota, amikor felkészülnek a készenlét fokozására előírt feladataik végrehajtására, melynek célja megteremteni a rendőri szervek vezetésének és irányításának folyamatos biztosítását, valamint azokat a feltételeket, amelyek alapján képessé válnak az állam- és a közbiztonság, a lakosság életének és az anyagi javak fokozott védelmére, a készenlét fokozásával összefüggő feladatok végrehajtására;

infokommunikációs eszközrendszer: a Rendőrségen alkalmazott informatikai és kommunikációs eszközök összessége;

készenlét: a rendőri szervek olyan állapota, mely biztosítja békeidőszakban, valamint a különleges jogrend időszakában jelentkező rendkívüli feladatok szervezett megkezdését, majd a személyi és anyagi-technikai feltételek megteremtése után a folyamatos végrehajtást;

készenlét fokozása: olyan rendszabályok bevezetése, végrehajtása, melyek eredményeként a rendőri szervek felkészültsége eléri az általánostól eltérő, a különleges jogrend időszakában jelentkező feladatok végrehajtásához szükséges szintet;

RobotZsaru Neo Harcérték modul: a rendőri szervek személyi állománya naprakész rendelkezésre álló létszámadatait tartalmazó nyilvántartás (a továbbiakban: harcérték modul).

3.2.1. A készenlétbe helyezéssel, a különleges jogrend bevezetésére történő felkészüléssel kapcsolatos alapvető szabályok

Az igénybevételre jogosult rendőri szervek a készenlétbe helyezésük feltételeinek megteremtése során technikai eszközöket, objektumokat, illetve szolgáltatásokat igényelnek, rendszeres időközönként felkészítik személyi állományukat, illetve ellenőrzés céljából egyrészről értesítési és berendelési, másrészről készenlétbe helyezési gyakorlatokat hajtanak végre.

A rendőri szervek a békeidőszaki rendeltetésüknek, szervezeti felépítésüknek és rendszeresített létszámuknak megfelelően és a szükséges erő és eszköz átcsoportosításokkal hajtják végre a különleges jogrend időszaki feladataikat.

A rendőri szervek különleges jogrend idején feladataik ellátását a veszélyeztetettség mértékével arányos készenléteti fokozatban biztosítják.

A rendőri szervek készenlétbe helyezésére, valamint kitelepülésére készenléteti fokozat elrendelése nélkül a belügyminiszter utasítása alapján az országos rendőrfőkapitány jogosult intézkedni.

A készenlétbe helyezési tervekben előírt szabályok bevezetését és a kitelepülést – ha annak késedelmes elrendeléséből különösen jelentős hátrány származhat – a területi szervek vezetői is elrendelhetik. Az elrendelés tényét és a tett intézkedéseket haladéktalanul jelenteni kell az országos rendőrfőkapitánynak.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

Az értesítést úgy kell megszervezni, hogy az biztosítsa a rendőri szervek készenléti helyezési terveiben meghatározott, továbbá a váratlan, speciális helyzetekből adódó feladatok végrehajtását is.

3.2.2. A készenléti fokozása, a különleges jogrend időszakában történő működés szabályai

A készenléti fokozása, valamint a különleges jogrend időszakában meghatározott feladatok ellátása érdekében szükséges feltételeket a rendőri szervek békeidőszakban teremtik meg. A rendőri szervek a készenléti fokozása során a jogszabályokban, a közjogi szervezetszabályozó eszközökben, valamint egyéb normákban, szervezeti és működési szabályzataikban vagy ügyrendjeikben meghatározott feladatrendszerükkel összhangban hajtják végre az alábbi honvédelmi feladatokat:

- részvétel a Magyar Honvédség mozgósításának a közigazgatás részéről történő biztosításában;
- az ország fegyveres védelmi terve alapján a Magyar Honvédséggel együttműködve részvétel az államhatár megerősített őrzetében, a határvédelem biztosításában;
- részvétel a honvédelem, az állam működése és a lakosság ellátása szempontjából kiemelten fontos objektumok őrzésében;
- a Rendőrség szervezetében létrehozott fegyveres biztonsági őrsegek szakmai irányításának fokozása;
- a lakosság és a védelmi igazgatás vezető szervei kitelepítésének biztosítása, a visszamaradó anyagi javak őrzése;

4. ábra: Kitelepítés²¹

²¹ <http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/helyi-hirek/gyorujalu-kitelepites>, (letöltés ideje: 2017. 01. 18.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

- a kárt, illetve rombolást szenvedett területeken a közrend, közbiztonság fenntartása, részvétel a kialakult káresetek következményeinek felszámolásában;
- részvétel a terrorista és külső fegyveres csoportok felderítésében, felszámolásában;
- közreműködés a Magyar Honvédség és a szövetséges haderők műveleteinek biztosításában;
- részvétel a veszélyeztetett területekről honvédelmi, nemzetgazdasági és más szempontból fontos vagyontárgyak elszállításában, biztonságba helyezésében.

A rendőri szervek különleges jogrend időszakában a békeidőszakai működési helyükről kitelepítésre kerülhetnek. Külön elrendelés esetén tartalék vezetési pontot kell beüzemelni és működtetni. A rendőri szervek vezetői – az ORFK tekintetében a rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes – elsődlegesen rendőri objektumban kijelölik az általuk vezetett szerv tartalék vezetési pontját és az oda beosztásra tervezett állományt.

A különleges jogrend időszakában jelentkező feladatok vonatkozásában a területi szervek vezetői a központi államigazgatási szervekkel a rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes útján egyeztetnek.

A rendőri szervek a készenléte helyezési és a különleges jogrend időszakra meghatározott feladatok hatékony, gyors és szaksterű végrehajtásához a felkészülés során az alábbi terveket készítik el:

Összesített Készenléte Helyezési Tervet: az ORFK főigazgatóságai, a területi szervek.

Készenléte Helyezési Tervet: az országos rendőrfőkapitány közvetlen alárendeltségébe tartozó szervezeti elemek, a területi szervek vezetőinek közvetlen irányítása alá tartozó szervezeti elemek, a helyi szervek.

3.2.3. A békeidőszak, a készenlét fokozására történő felkészülés és ellenőrzés főbb feladatai

A békeidőszak során biztosítani kell:

- a rendőri szervek értesítésének, készenléte fokozásának feltételeit;
- a készenléte helyezési tervek kidolgozását, naprakészen tartását, a feladatok ismeretét és begyakorlását, az értesítés végrehajtásának feltételrendszerét;
- a honvédelmi felkészülés rendszerében a rendőri szervekre háruló, a magasabb készenléti fokozatokra meghatározott feladatok ellátására való felkészülést;
- a magasabb készenléti fokozatban történő továbbműködéshez szükséges szervezeti, személyi feltételeket;
- a pénzügyi, anyagi-technikai, egészségügyi, híradó és informatikai (a továbbiakban együtt: logisztikai), biztonságtechnikai eszközök és anyagok szükséges mennyiségben való beszerzését, készletezését és használható állapotban tartását;
- a logisztikai előkészítésben résztvevő szervek, felelős személyek kijelölését;

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

- a személyi állomány pihentetési feltételeinek, az étellemezési ellátás elemeinek kialakítását, megteremtését;
- az államhatár őrizetével, a határforgalom ellenőrzésével, a határrend fenntartásával összefüggő korlátozó intézkedések bevezetésének feltételeit;
- a nemzetközi mentőerők, segélyszállítmányok államhatáron történő soron kívüli be- vagy kiléptetését.

A Rendőrség költségvetési szervei a különleges jogrend időszakára való felkészüléshez és működéshez szükséges forrásokat az éves költségvetésük terhére biztosítják.

A rendőri szervek a különleges jogrend időszakában történő működéshez szükséges terveket, kimutatásokat, nyilvántartásokat folyamatosan aktualizálják, valamint legalább évente felméri az ingatlan, szolgáltatás igénybevételi célú kijelölésére vonatkozó új igényeket.

Megelőző készenlét: a rendőri szervek olyan állapota, amikor a békeidőszaki tevékenysége ellátása mellett külön szabályok kerülnek bevezetésre a készenlét fokozása érdekében, melynek célja az élet és az anyagi javak fokozottabb védelme, a közbiztonság fenntartása, valamint azon feltételek megteremtése, amelyek szükségesek a fokozott vagy a teljes készenlét eléréséhez, továbbá megkezdik a megerősített szolgálatra történő áttérést, intézkednek a feladatok végrehajtásának ellenőrzésére. Pontosítják a kijelölt, honvédelmi érdekből fokozott védelmet igénylő objektumok őrzésére vonatkozó terveket.

Fokozott készenlét: a rendőri szervek olyan állapota, amikor a békeidőszaki tevékenység ellátása mellett végrehajtják a megelőző készenlét fokozatra előírt szabályokat és felkészülnek a teljes készenlét fokozatra előírt feladatok végrehajtására, valamint a rendőri szervek a fokozott készenlét logisztikai feltételeinek biztosítása érdekében: átveszik a polgári jogi szerződésekkel leköötött szolgáltatásokat, objektumokat és technikai eszközöket, előkészítik az illetékes katonai igazgatási központtal együttműködve – jegyzőkönyv alapján – a nemzetgazdaságból lebiztosított objektumok átvételét, ahol ez a meglévő személyi állománnyal biztosítható, állandó jelleggel orvosi ügyeletet működtetnek, felkészülnek a tartalék vezetési pont beüzemelésére.

Teljes készenlét: a rendőri szervek készenlétének legmagasabb fokozata, mely során biztosítják az állam, a lakosság életének és az anyagi javaknak a komplex védelmét, a közbiztonság fenntartását, illetve befejezik mindazon feltételek megteremtését, amelyek biztosítják a különleges jogrendbeli időszak esetén jelentkező rendkívüli feladatok azonnali megkezdését. Átveszi a nemzetgazdaságból lebiztosított objektumokat, technikai eszközöket, szolgáltatásokat és az üzemeltetésükhöz honvédelmi munkakötelezettség alapján biztosított személyi állományt, a nemzetgazdaságból átvett objektumokban beszüntetik az eredeti békeidőszaki tevékenységet, bevezetik a tervezett hírforgalmi rendszabályokat és korlátozásokat, üzemeltetik a tartalék vezetési pontját.

Nagyon fontos parancsnoki teendő a mindennapos feladatok ellátása során a Robotzsaru (RZS NEO) rendszerben történő szolgálatvezénylés naprakész vezetése, továbbá a harcérték jelentés pontos leadása is. A harcérték jelentést a Robotzsaru rendszerben kell leadni a Tevékenységirányítási Központ (TIK) felé, minden reggel 08:30-ig, majd a TIK ezt

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

a jelentést továbbítja az ORFK-ra. A jelentést mindig a következő munkanappal bezárólag kell leadni, tehát ha hétfőn adjuk fel, akkor a keddi napra vonatkozó adatokat kell lejelenteni, azonban a pénteken, hétféle előtt adjuk le, akkor a szombati, a vasárnapi és a hétfői adatokat is továbbítani kell a TIK Központ felé. Ebben a jelentésben pontos adatokat kap a TIK arról, hogy a következő napon kik és mennyien látnak el szolgálatot (kitérve arra, hogy ki lát el közterületen szolgálatot, és ki más területen), mennyi személy van betegállományban, gyes-en, szabadságon, illetve egyéb okból távol (vezénylés, felfüggesztés, pihenőnap stb.) Külön pontban szerepelnek azon dolgozók, akik nem berendelhetők, ilyenek többek között a 18 éven aluli gyermeküket egyedül nevelő szülők. A harcérték pontos leadása azért fontos, mert amennyiben készenlét elrendelésére kerül sor, ez alapján értesítik ki a berendelni kívánt állományt.

A harcérték pontos adatokkal történő leadásának előfeltétele az, hogy az RZS NEO rendszerben naprakészen legyen vezetve az elektronikus szolgálatvezénylés. Pontosan be legyen rögzítve, hogy ki, melyik napon, mettől meddig teljesít szolgálatot, mikor van szabadságon, illetve ha váratlanul lebetegszik, intézkedni kell az adatok soron kívüli módosítására. Ez azért különösen fontos (a nem utolsó helyre tehető bérszámfejtés mellett), mert az RZS NEO rendszer ezen adatok alapján emeli be a következő napra vonatkozó harcérték adatokat. Tehát ha a szolgálatvezénylésben nem valós adatok szerepelnek (pl. valaki szabadságon van, de a rendszerben szolgálatosként szerepel), akkor automatikusan a valótlán adatokat továbbítja a rendszer, és szintén a valótlán adatok kerülnek továbbításra az ORFK felé.

A Rendőrségnél dolgozóknak tudomásul kell venniük azt, hogy más jogszabályok vonatkoznak rájuk, mint az civilekre. Minden rendőri szervnél van kiértécsítési terv, melyben a szervezet teljes állományának kiértécsítési adatai szerepelnek. Név, lakcím, telefonszám, bejárás-nem bejárás dolgozó, bevonulási idő stb. A tervben foglaltak szerint, amennyiben riadóra kerül sor, a lehető leghamarabb be kell vonulni szolgálati helyükre, és jelentkezni az illetékes parancsnoknál.

3.3. A BELÜGYMINISZTER IRÁNYÍTÁSA ALÁ TARTOZÓ SZERVEK KÜLÖNLEGES JOGRENDI IDŐSZAKRA TÖRTÉNŐ FELKÉSZÜLÉSE ÉS ELLENŐRZÉSE

Az erről szóló BM utasítás²² értelmében, a Belügyminisztérium és a belügyminiszter által irányított önálló belügyi szerv készenlétbe helyezése a veszélyeztetettség szintje alapján, azzal arányosan történik. Az önálló belügyi szerv készenléti fokozatba helyezése a fokozatok sorrendjében vagy azok közül egyes fokozatok elhagyásával is történhet. A készenléti fokozat nem sorrendben történő elrendelése esetén az elrendelt fokozatot megelőző fokozat feladatait is végre kell hajtani. A hivatásos állomány egyéni védőeszközeinek folyamatos rendelkezésre állását biztosítani kell.

²² 3/2016. (II. 25.) BM utasítás a Belügyminisztérium és a belügyminiszter által irányított szervek készenlétbe helyezésének, különleges jogrendi feladatokra való felkészülésének és ellenőrzésének rendjéről.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

A készenléti feladatok végrehajtásának határideje:

- megelőző készenlét elrendelése esetén 4 nap;
- fokozott készenlét elrendelése esetén 5 nap. Ha a fokozott készenlét elrendelésére a megelőző készenlét fokozatból kerül sor, akkor 1 nap;
- teljes készenlét elrendelése esetén 8 nap. Ha a teljes készenlét elrendelésére a megelőző készenlét fokozatból kerül sor, akkor 4 nap, ha a fokozott készenlét fokozatból, akkor 3 nap.

3.3.1. A különleges jogrendi feladatokra történő felkészülés szabályai

Az önálló belügyi szerv a különleges jogrendi feladatai ellátására való felkészülés érdekében a békeidőszaki feladatai ellátása mellett

- felkészíti az ügyeleti szolgálatokat és a személyi állományt az értesítési, illetve a készenléthez helyezési feladatok gyors, pontos végrehajtására;
- tervezi a készenléthez helyezéssel és a különleges jogrenddel összefüggő feladatokat;
- felkészül az állam, a lakosság élete és anyagi javai fokozottabb védelme, valamint a közbiztonság fenntartása érdekében a honvédelmi felkészítési feladatok, valamint a rendkívüli közrendi, közbiztonsági intézkedések végrehajtására;
- kiemelt figyelmet fordít a személyi állomány képzésére, továbbképzésére, valamint a különleges jogrendi feladatok gyakoroltatására és ellenőrzésére;
- biztosítja a különleges jogrendi működéshez szükséges személyi és anyagi-technikai feltételeket.

Az önálló belügyi szerv köteles naprakész állapotban tartani a készenléthez helyezés és a különleges jogrendi működés biztosítása érdekében elkészített terveket, továbbá felkészülni az adott készenléti fokozat elrendelése esetén a meghatározott feladatok végrehajtására. Az önálló belügyi szerv vezetője saját hatáskörében kijelöli, illetve működteti azt a szervezeti egységet, amely – a rendészeti államtitkár koordinációja és ellenőrzése mellett – tervezi, szervezi, ellátja a különleges jogrendre történő felkészülés feladatait.

Az önálló belügyi szerv vezetője saját hatáskörében szabályozza a területi és helyi szervek különleges jogrendi feladatait, az ezekre való felkészítés módját és feltételrendszerét. A rendkívüli állapot idején történő folyamatos vezetés biztosítása érdekében a békeidőszaki feladatok ellátásának időszakában fel kell készülni a Honvédelmi Tanács feladataiban történő közreműködésre.

Az önálló belügyi szerv a készenléthez helyezése, illetve a különleges jogrendre való felkészülése érdekében folyamatosan aktualizálja a szakterületére vonatkozó különleges jogrendi intézkedéseket. Az önálló belügyi szerv vezetője a különleges jogrendre való felkészülés során a személyi állománnyal ismerteti feladatait, amelyek végrehajtását éves ütemtervek alapján tartandó gyakorlatok keretében ellenőrzi. Az önálló belügyi szerv vezetője – a rendészeti államtitkár előzetes tájékoztatása mellett – engedélyezheti az általa irányított szerv személyi állományának egy részére kiterjedő gyakorlatok végrehajtását.

3.3.2. A különleges jogrendi feladatokra történő felkészülés ellenőrzése

Az önálló belügyi szerv esetében a különleges jogrendi felkészülés ellenőrzésére a miniszter megbízásából a rendészeti államtitkár jogosult.

Az ellenőrzés történhet

- a miniszter utasítására a rendészeti államtitkár útján, a BM OKF²³ főigazgatójának a katasztrófavédelmi szempontok figyelembevételével tett javaslata alapján;
- a kormányhivatalok éves átfogó ellenőrzése keretében, valamint
- a honvédelmi, illetve a nemzetgazdasági miniszter által elrendelt felügyeleti vagy céllenőrzésben való közreműködés során.

3.4. A BELÜGYMINISZTER FELADATKÖRE SPECIÁLIS HONVÉDELMI FELADATOK KERETÉBEN²⁴

Az ezt szabályozó BM rendelet²⁵ értelmében a rendőrség, honvédelmi feladatai teljesítése során a honvédelmi intézkedési tervben kijelölt erővel, eszközeivel részt vesz

- a honvédelmi felkészítés keretében nemzetközi és hazai védelmi gyakorlatokon, kiképzési rendezvényeken, valamint a haza fegyveres védelmében és a szövetségi kötelezettségek teljesítésében részt vevő szervek tevékenységének biztosításában;
- a személyvédelmi feladatok ellátásában, a kijelölt objektumok őrzés-védelmében, ellenőrző-átengedő pontok telepítésében, működtetésében és a kulturális örökség védett elemei védelmében;
- a lakosság kollektív védelme céljából szolgáló építmények előkészítésében, készenlétbe-helyezésének biztosításában;
- az áldozatok felkutatásában és azonosításában;
- a hadművelleti területről kitelepített és a befogadott lakosság regisztrációjában;
- a lakosság életét és anyagi javait tömeges méretekben veszélyeztető fegyveres összeütközések következményeinek felszámolásában részt vevő erők feladatai ellátásának biztosításában;
- a Magyar Honvédség és a szövetséges fegyveres erők szállítmány- és útvonalbiztosítási feladataiban;
- az államhatár rendjével összefüggő konfliktushelyzetek felszámolásában a Magyar Honvédség erre kijelölt erővel, továbbá
- előállításuk érdekében a szökést, önkényes eltávozást elkövető katonák felkutatásában.

²³ Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság

²⁴ Részleteiben lásd Lakatos László: A magyar honvédelmi igazgatás. A honvédelemben közreműködő szervek honvédelmi igazgatási feladatainak közjogi alapjai. In.: Farkas Ádám, Kádár Pál (szerk.): Magyarország katonai védelmének közjogi alapjai. Pp.196-199. Zrínyi Kiadó. Budapest, 2016. ISBN 978 963 327 700 3

²⁵ 16/2013. (V. 9.) BM rendelet a belügyminiszter feladatkörét érintő ágazati honvédelmi feladatokról

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 1. szám

A rendőrségnek a honvédelmi intézkedési tervben kijelölt erői ellenőrzik a lakosság tartózkodásának korlátozására bevezetett intézkedések betartását.

A rendőrség a honvédelmi feladatainak teljesítése során – a közbiztonsági- és közrendvédelmi feladataival összhangban – végzi

- a műveleti körzet lezárását, a forgalomirányítást, a kimenekítés, a kitelepítés és a befogadás rendőri biztosítását;
- a Magyar Honvédség és a szövetséges fegyveres erők mozgási útvonalainak biztosítását;
- a hadműveleti területről történő kitelepített lakosság befogadási helyein a rend fenntartását, a tulajdon őrzését;
- a kitelepítéssel érintett területre történő be- és kijárás közbiztonsági ellenőrzését;
- a bejárési útvonalak meghatározását;
- halaszthatatlan esetben a kimenekítés azonnali, helyszínen történő elrendelését;
- a haza fegyveres védelmében részt vevő Magyar Honvédség és a szövetséges fegyveres erők gyors közúti felvonulását, valamint az államhatáron történő átléptetését elősegítő határrendészeti intézkedések végrehajtását;
- az elrendelt fényálcázási szabályok betartatásának ellenőrzését;
- a sorozó és bevonulási helyek rendőri biztosítását, a sorozásra rendelt és meg nem jelent hadköteles személyek elővezetését, továbbá
- a hadkötelesek bevonulása során a bevonulási hely rendőri biztosítását, a be nem vonult hadkötelesek felkutatását.

4. ÖSSZEFOGLALÁS

Jelen tanulmány rávilágít arra, hogy hazánkban egy olyan egészségügyi katasztrófa esetén, amely miatt egészségügyi válsághelyzet elrendelésére vagy akár a különleges jogrend valamelyik fokozatának kihirdetésére kerülne sor, a Rendőrség helyi szerveinek munkatársai, hogyan, milyen módon kerülnek berendelésre. Ismertetésre kerül továbbá az is, hogy békeidőszakban, az egészségügyi válsághelyzet kihirdetését követően meghatározott feladatokra, milyen gyakorisággal kell készülniük a szakdolgozóknak. Ugyanez került megállapításra és ismertetésre a Rendőrség helyi szerveinek vonatkozásában is. Ezek szerint, jelen tudományos munkában ismertetésre kerül, hogy egy egészségügyi válsághelyzet elrendelése esetén, az általános rendőri feladatokon túlmenően, a helyi szervezeteknek milyen speciális közrendvédelmi, közlekedési, bűnügyi, szűrő, kutató és ha szükséges operatív munkát szükséges végezniük ahhoz, hogy az elrendelt válsághelyzet a leggyorsabban, a legrövidebb idő alatt, a legkevesebb emberi áldozat és anyagi javak rongálódásával vagy megsemmisülésével járjon.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Lakatos László: A magyar honvédelmi igazgatás. Az állam honvédelmi funkciói és azok kapcsolata a nemzeti biztonsággal.. In.: Farkas Ádám, Kádár Pál (szerk.): Magyarország katonai védelmének közjogi alapjai. Zrínyi Kiadó. Budapest, 2016. ISBN 978 963 327 700 3
2. Péterfalvi Attila (2014): Átláthatóság a védelmi igazgatásban, Doktori (PhD) értekezés, pp. 34-39., http://ktk.uni-nke.hu/uploads/media_items/dr_peterfalvi-attila-disszertacio-tervezet.original.pdf (letöltés ideje: 2017. 01. 20.),
3. 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről,
4. 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről,
5. 1035/2012. (II.21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról,
6. 521/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet az egészségügyi válsághelyzeti ellátásról,
7. 43/2014. (VIII. 19.) EMMI rendelet az egészségügyi intézmények egészségügyi válsághelyzeti terveinek tartalmi követelményeiről, valamint egyes egészségügyi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról,
8. 1/2016. (I. 13.) EMMI rendelet az Állami Egészségügyi Tartalékkal való gazdálkodás szabályairól,
9. 3/2016. (II. 25.) BM utasítás a Belügyminisztérium és a belügyminiszter által irányított szervek készenlétkébe helyezésének, különleges jogrendi feladatokra való felkészülésének és ellenőrzésének rendjéről,
10. 16/2013. (V. 9.) BM rendelet a belügyminiszter feladatkörét érintő ágazati honvédelmi feladatokról,
11. 17/2016. (VII. 29.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv készenlétkébe helyezéséről, a különleges jogrend bevezetésére történő felkészülésének szabályairól, valamint személyi állományának értesítéséről,
12. Bozsákovics László alezredes: Az egészségügyi válsághelyzet tervezési feladatai, <http://slideplayer.hu/slide/2062114/>, (letöltés ideje: 2017. 01. 20.),
13. Bemutatták az egészségügyi válsághelyzetek esetén telepítendő egészségügyi komplexumot, <https://www.hunfoglalo.hu/eletmod/bemutattak-az-egeszsegugyi-valsaghelyzetek-eseten-telepitendo-egeszsegugyi-komplexumot/>, (letöltés ideje: 2017. 01. 20.),
14. <http://www.police.hu/a-rendorsegrol/testulet/rendeszeti-szakterulet/kozrendvedelem>, (letöltés ideje: 2017. 01. 18.),
15. <http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/helyi-hirek/gyorujfalu-kitelepites>, (letöltés ideje: 2017. 01. 18.).